



12.5.2020

לכבוד	לכבוד	לכבוד
מר בנימין נתניהו	עו"ד אביחי מנדלבליט	גב' מיכל יניב
ראש הממשלה	היועץ המשפטי לממשלה	המטה לביטחון לאומי
<b>בפקס: 02-5605000</b>	<b>בפקס: 02-6467001</b>	<a href="mailto:michalya@pmo.gov.il">michalya@pmo.gov.il</a>

שלום רב,

**הנדון: הסמכת המטה לביטחון לאומי לנהל את משבר נגיף הקורונה**

סימוכין: מכתב גב' מיכל יניב מיום 26.4.2020

מאשרת בתודה קבלת מכתבה של גב' מיכל יניב והריני להשיב כדלקמן:

1. כידוע, במכתבנו הקודם הסתייגנו מכך כי צוות המומחים הרב-תחומי לתמיכה בקבלת ההחלטות כסיוע לניהול המערכה הלאומית בוירוס הקורונה מונה על ידי המל"ל, שתחום עיסוקו על פי חוק איננו כולל ענייני מגפות. חוק המטה לביטחון לאומי, תשס"ח-2008 (להלן: "החוק") קובע בסעיף 1(ב) כי "המטה לביטחון לאומי ישמש גף המטה לראש הממשלה ולממשלה בענייני החוץ והביטחון של מדינת ישראל". על אף זאת, בפברואר החליט ראש הממשלה שהמל"ל ינהל את משבר הקורונה.
2. כפי שצוין במכתב שבסימוכין, "המטה לביטחון לאומי מתכלל ברמה הלאומית את המאמץ לבלום ולצמצם את התפשטות נגיף הקורונה בישראל", אך עולה גם מהמכתב כי המל"ל איננו רואה חשיבות בעקרון הייצוג ההולם של ערבים ונשים בוועדות המוקמות לשם טיפול במגפה.
3. אין ספק, כי הרחבת תפקידיו של המל"ל לשם ניהול משבר הקורונה אינם נופלים בגדר ייעודו על פי החוק. אי לכך, החלטת ראש הממשלה בעניין חורגת היא מסמכות. שכן אין היא יכולה ליצור יש מאין ואין היא יכולה להרחיב את סמכויות המל"ל מעבר לאלה שנקבעו בחוק. בכך יש פגיעה בעקרון שלטון החוק.
4. אמנם סעיף 2(א)(11) לחוק קובע בין תפקידי המל"ל "לבצע כל תפקיד מטה אחר בענייני החוץ והביטחון ובתחום אחר שקבע ראש הממשלה", אך ניהול משבר הקורונה כמשבר אזרחי אינו נופל בגדר "ענייני חוץ וביטחון" ואינו שייך לסוג פעילות שראש הממשלה מוסמך להטיל על המל"ל לפי סעיף 1(ב) לחוק.

**P.O. Box 8921 Haifa 31090 Israel Tel: (972)-4-950-1610 Fax: (972)-4-950-3140**

חיפה 31090, ס.ב 8921    هاتف 04-9501610    فاكس 04-9503140

חיפה 31090, ת.ד. 8921    טלפון 04-9501610    פקס 04-9503140

**Email: [adalah@adalah.org](mailto:adalah@adalah.org)**

**<http://www.adalah.org>**

5. בהקשר הזה, אף במסקנות הביניים של "הוועדה המיוחדת בעניין ההתמודדות עם נגיף הקורונה" בכנסת מיום 7.4.2020 הוזכר, כי :

"במחצית השנייה של פברואר החליט ראש הממשלה שהמטה שינהל את המשבר יהיה המטה לביטחון לאומי (מל"ל). להחלטה זו לא קדם דיון משפטי, בדבר סמכותו של המל"ל, הפועל מכח חוק המל"ל משנת 2008, לרכז ולהוביל משבר מסוג זה, וסוגיה זו לא הסודרה להבנתנו עד תאריך פרסומו של מסמך זה. ואולם השאלה איננה מתוקף מה פעל המל"ל אלא איך פעל. וכאן עולות תהיות כבדות, המשתקפות בדברים שאמרו ראשיו לוועדה" (עמ' 25 לדו"ח הביניים).

<https://m.knesset.gov.il/Activity/committees/CoronaVirus/Documents/temprepord.pdf>

6. הוועדה המיוחדת אף הדגישה את העדרם של כלים ארגוניים עדיפים של המל"ל בהקשר הזה :

"עצם התפיסה הזו מעידה על כשל מחשבתי וארגוני. למל"ל אין כלים ארגוניים עדיפים של שום מטה אחר, אפילו לא מטה שיוקם באופן ארעי למשימה הספציפית של התמודדות עם משבר הקורונה. ודרג מדיני לא אמור לקבל, במשבר רב-ממדי ועמוק כמו זה, "החלטות מהירות תוך כדי תנועה".

אין להתעלם מכך שהמל"ל הפך בשנים האחרונות פחות למטה לטיוב תהליכי קבלת ההחלטות בנושאים המדיניים-בטחוניים, ייעודו המקורי על פי חוק המל"ל, ויותר לזרוע שליחויות מטעמו של ראש הממשלה. להחלטה של גישה זו על משבר הקורונה היו השלכות שליליות על קבלת ההחלטות" (עמ' 26 לדו"ח הביניים).

7. לכן המליצה הוועדה, בין היתר, על הקמת "גוף אופרטיבי-ניהולי לניהול משברים לאומיים" ובו יהיו "נציגים גם לקהילה החרדית ולחברה הערבית".

8. יצוין כי לאחרונה דן בג"ץ בסמכות הממשלה לייעד תפקידים אזרחיים לגופים ביטחוניים במהותם ופסק נגד החלטת הממשלה שהסמיכה את שירות הבטחון הכללי (שב"כ) לעקוב, באמצעות כלים טכנולוגיים, אחר אזרחים כחלק המאבק למניעת התפשטות נגיף הקורונה. בית המשפט העליון קבע, כי החלטת הסמכת השב"כ בעניין חורגת היא מסמכות ומנוגדת לחוק (בג"ץ 2109/20 עו"ד שחר בן מאיר נ' ראש הממשלה (ניתן ביום 26.4.2020)).

9. מעבר לסוגיית הסמכות, ייעוד ניהול משבר נגיף הקורונה לגוף שבאופיו הוא ביטחוני ומיועד לייעוץ בענייני חוץ וביטחון במובנם הצר, תורם למיליטריזציה של ניהול משבר אזרחי תוך הדרת קבוצות אזרחים ותושבים שונות שהן קריטיות לניהול המשבר האזרחי באופן אפקטיבי. לא במקרה על כן, המל"ל דחה בקשות להכללת מומחים ערבים בתחומי בריאות, כלכלה, חינוך ותחומים רלוונטיים נוספים וכן דחה ייצוג הולם של נשים בוועדות שהוא הקים. לכן, בהינתן אופיו הביטחוני והלא אזרחי של המל"ל הוא לא יכול להיות הגוף שמנהל, עבור אזרחי המדינה ורשויותיה, את המשבר האזרחי הקשור לנגיף הקורונה.

10. חשוב עוד להדגיש כי המלי"ל, כגוף שעקרון השקיפות הציבורית אינו עקרון מנחה אצלו, לא יכול לנהל את משבר הקורונה אשר השקיפות ואמון כלל האזרחים והתושבים במסגרתו הם מתכון מוביל ועיקרי להצלחה בניהולו.

לאור כל האמור לעיל, אבקשכם בזאת לפעול לאלתר לביטול החלטת ראש הממשלה המסמיכה את המלי"ל לנהל את משבר הקורונה ולפעול להקמת גוף אזרחי לניהול המשבר, תוך כדי הבטחת ייצוג הולם לכלל האוכלוסיות בו, כולל לערבים ולנשים.

אודה להתייחסותכם בהקדם.

  
בכבוד רב,  
סוהאד בשארה, עו"ד  
suhad@adalah.org